
	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
	Szkoła Doktorska Nauk o Języku i Literaturze
	O kategoriach w języku
	prof. Dominika Skrzypek
Dziedzina/ dyscyplina	Nauki humanistyczne / językoznawstwo
Rodzaj zajęć	konwersatorium
Język wykładowy	język polski
Liczba godzin + forma zaliczenia	20 godzin / zaliczenie na ocenę
Cel zajęć	<p>Każdy badacz języka, szczególnie językoznawca, opiera się na pojęciach takich jak czas, przypadek, strona, rzeczownik lub zaimek, najczęściej przyjmując ich intuicyjne definicje lub nie definiując ich wcale. Wiele badań teoretycznych wskazuje jednak, że klasyfikacje te nie są trywialne. Ponadto, w badaniach porównawczych (lub typologicznych), obejmujących języki niespokrewnione, a także w badaniach diachronicznych, dotyczących zmian języka w czasie, wiele definicji okazuje się być niewystarczające.</p> <p>Celem konwersatorium jest przedstawienie problemu definiowania kategorii gramatycznych i leksykalnych w języku, możliwych strategii definicyjnych (w tym testów na status kategoryalny form) i ich ograniczeń, a także omówienie konsekwencji przyjętych definicji dla prowadzonych badań nad językiem, zwłaszcza badań o charakterze typologicznym, porównawczym lub diachronicznym.</p>
Treści kształcenia	<ol style="list-style-type: none"> Pojęcie kategorii w językoznawstwie: kategorie gramatyczne i kategorie leksykalne. Konieczność i niemożność zdefiniowania kategorii Uniwersalizm kategorii gramatycznych: czy jest możliwy, które kategorie można uznać za uniwersalne; przykładowy opis kategorii: strona

	<p>3. Uniwersalizm kategorii leksykalnych: czy jest możliwy, które kategorie można uznać za uniwersalne; przykładowy opis kategorii: imiesłów</p> <p>4. Uniwersalizm kategorii: hipoteza Wiltschko 2014 (<i>the Universal Spine Hypothesis</i>)</p> <p>5. Kategorie egzotyczne i ich odpowiedniki: kategoria świadka (<i>evidentiality</i>), przymiotnik dzierżawczy</p> <p>6. Stopniowalność kategoriałna (<i>gradience</i>)</p> <p>7. Kategorie w badaniach diachronicznych</p> <p>8. Kategorie w badaniach typologicznych</p>
Wymagania wstępne	brak
Efekty uczenia się	
	Metody weryfikacji
<p>W zakresie wiedzy: Osoba, która zrealizowała przedmiot, zna i rozumie:</p> <p>osiągnięcia światowej nauki w ramach dyscypliny, w której odbywa się kształcenie, a także paradygmaty i kierunki rozwoju tej dyscypliny, w sposób, który umożliwia twórcze i nowatorskie ich rozwinięcie oraz ich weryfikację w ramach podejmowanych projektów badawczych [E_W01];</p> <p>w stopniu zaawansowanym metodologię badań właściwą dla dyscypliny nauki, w której odbywa się kształcenie, co pozwalana właściwy dobór teorii i narzędzi badawczych oraz efektywne ich zastosowanie i modyfikację w ramach własnych badań [E_W02]</p>	<p>Do wyboru przez Doktoranta 1 lub 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozmowa wokół tematu zajęć na podstawie materiałów przekazanych przez prowadzącą. 2. przygotowanie opisu skróconego projektu badawczego (może być tożsamy z wnioskiem Preludium)
<p>W zakresie umiejętności: Osoba, która zrealizowała przedmiot, potrafi:</p> <p>wykorzystywać wiedzę z różnych dyscyplin nauki do twórczego identyfikowania, formułowania i nowatorskiego rozwiązywania złożonych problemów badawczych lub wykonywania zaawansowanych zadań o charakterze badawczym. W szczególności potrafi: definiować cele i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezy badawcze, rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo i efektywnie je stosować, wyciągać wnioski na podstawie wyników badań naukowych [E_U01];</p> <p>efektywnie pozyskiwać informacje związane z działalnością naukową, z różnych źródeł, również w językach obcych oraz dokonywać właściwej selekcji, krytycznej analizy oraz interpretacji</p>	<p>Do wyboru przez Doktoranta 1 lub 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. rozmowa wokół tematu zajęć na podstawie materiałów przekazanych przez prowadzącą. 2. przygotowanie opisu skróconego projektu badawczego (może być tożsamy z wnioskiem Preludium)

<p>tych informacji; ponadto potrafi dokonać oceny ich znaczenia dla rozwoju nauki [E_U02];</p> <p>nawiązywać i realizować współpracę naukową w zespołach badawczych, również międzynarodowych [E_U07];</p> <p>samodzielnie planować swój rozwój, zarówno w zakresie aktywności naukowej i akademickiej, jak i innych aktywności zawodowych oraz inspirować i stymulować rozwój innych osób [E_U08]</p>	
<p>W zakresie kompetencji społecznych: Osoba, która zrealizowała przedmiot, jest gotowa do:</p> <p>krytycznej oceny prac z zakresu dyscypliny naukowej, w ramach której prowadzone jest kształcenie oraz własnego wkładu w rozwój tej dyscypliny [E_K01];</p> <p>wypełniania zobowiązań społecznych jako badacz; inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, m.in. poprzez właściwe upowszechnianie w społeczeństwie osiągnięć nauki. Ponadto jest gotowa do podejmowania działań prowadzących do rozwoju obywatelskiego społeczeństwa opartego na wiedzy [E_K03];</p> <p>myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy, kreowania nowych idei i poszukiwania – we współdziałaniu z osobami reprezentującymi inne dyscypliny – innowacyjnych rozwiązań, a także do podejmowania wyzwań i ryzyka intelektualnego w sferze naukowej i publicznej oraz ponoszenia odpowiedzialności za skutki swoich decyzji [E_K04];</p> <p>ciągłego podnoszenia kompetencji zawodowych i osobistego rozwoju, w szczególności poprzez śledzenie i analizowanie najnowszych osiągnięć związanych z reprezentowaną dyscypliną naukową [E_K05]</p>	<p>Ocena aktywności w czasie zajęć.</p>
<p>Literatura</p>	<p>Baker, Mark. (2002). On category asymmetries in derivational morphology. In Sabrina Bendjaballah, Wolfgang U. Dressler, Oskar E. Pfeiffer, and Maria D. Voeikova (eds.), Morphology 2000, pp. 17–35. Amsterdam: John Benjamins.</p> <p>Blake, Barry. (1994). Case. Cambridge: Cambridge University Press.</p> <p>Bliss, Heather. (2005). Formalizing point-of-view: The role of sentience in Blackfoot's direct/inverse system. MA thesis, University of Calgary, Alberta, Canada</p> <p>Bybee, Joan L., and Suzanne Fleischman. (1995). Modality in</p>

Grammar and Discourse. Amsterdam: John Benjamins

Cohen, Henri, and Claire Lefebvre. (2005). Handbook of Categorization in Cognitive Science. Amsterdam: Elsevier

Comrie, Bernard. (1976). Aspect. Cambridge: Cambridge University Press.

Comrie, Bernard. (1989). Language Universals and Linguistic Typology: Syntax and Morphology. Oxford: Blackwell.

Corbett, Greville G. (2000). Number. New York: Cambridge University Press.

Croft, William. (1990). Typology and Universals. Cambridge: Cambridge University Press.

Dahl, Östen. (1985). Tense and Aspect Systems. Oxford: Blackwell.

Gil, David. (2001). Escaping Eurocentrism: Fieldwork as a process of unlearning. In Paul Newman and Martha Ratliff (eds.), Linguistic Fieldwork, pp. 102–132. Cambridge: Cambridge University Press.

Haspelmath, Martin. (2007). Pre-established categories don't exist: Consequences for language description and typology. Linguistic Typology, 11(1), 119–132.

Lyons, Christopher. (1999). Definiteness. Cambridge: Cambridge University Press.

Nichols, Johanna. (2007). What, if anything, is typology? Linguistic Typology, 11(1), 231–238.

Ramchand, Gillian. (2008). Verb, Meaning and the Lexicon. Cambridge: Cambridge University Press.

Wiltschko, Martina. (2014). The universal structure of categories : towards a formal typology. Cambridge: Cambridge University Press